

Kapya atu ba Pol hato hi

Epesus

Abô môn

Pol hato kapya êntêk hadêj avômalô Epesus. Epesus ma malak lôk athêj bêj. Pol lo Silas bôk i lomalak lomalak ek enaŋ Wapômbêj anêj Abô Mavi bêj hadêj avômalô aleba êyô Epesus haviŋ (Ap 18:18-21; 19:1-41). Havaŋ yam ma Pol hi hamô Epesus hathak loŋbô ba hamô hatôm sondabêj lô. Vêm ma hatak Epesus ba hi ma hato kapya êntêk.

Hato ek embatho iniŋ êvhaviŋ loŋ. Ma miŋ hato ek enaŋ iniŋ kambom bêj ami. Hadôj thêlô hathak Wapômbêj anêj wapôm lomalama. Ma hik êvhaviŋ anêj loŋôndê mavi thô hadêj i.

Pol hamô koladôj ma hato kapya êntêk hadêj 60 AD la.

Pol hêv lamavi

1 ¹“Ya Pol, Yisu Kilisi anêj aposel hathak Wapômbêj da anêj lahaviŋ. Yahato kapya êntêk hadêj avômalô mathêj anêj Epesus takatu ba êvhaviŋ ba esopa Yisu Kilisi. ²Alalôaniŋ Kamik Wapômbêj lôk Anyô Bêj Yisu Kilisi nênem iniŋ wapôm lôk labali êndêj môlô.

Wapômbêj hêv nôm mavi lomalama hadêj alalô hathak Kilisi

³Alalô nambô Wapômbêj, alalôaniŋ Anyô Bêj Yisu Kilisi anêj Lambô. Yani bôk hêv Lovak Mathêj anêj mek mavi hathak nômkama lomalama anêj malak leŋ yôv hadêj alalô takatu ba amiŋ haviŋ Kilisi. ⁴Sêbôk atu ba miŋ hapesaŋ pik ami denaŋ ma halam alalô takatu ba amô haviŋ Kilisi ek nambitak mathêj lôk kambom mi ênjêk yani ma. ⁵Ma lahaviŋ alalô ba intu hathak anêj lamavi lôk anêj auk ma bôk habi sêk yôv ek nambitak anêj nali esak Yisu Kilisi. Hadum aêj ⁶ek avômalô nêmbô anêj wapôm lôkmangiŋ. Yani haŋgasô anêj wapôm êj oyaŋ biŋ ek alalô takatu ba amiŋ haviŋ Nakaduŋ, anêj biŋdaluk anôj.

^a 1:1 Ap 18:19-21; 19:1 ^b 1:3 Ep 2:6 ^c 1:4 Jon 15:16 ^d 1:5 Jon 1:12

⁷eYani hawa alalô vê hathak Kilisi anêj thalalej ba hale alalôanij kambom liliñ hathak anêj wapôm anêj sam valaluk. ⁸Ma hanggasô anêj wapôm takatu ba hayô abôlêk sinj ba halelope hayô hamô alalô lôk hêv auk bêj ek nayala nômkama lomalom sapêj. ⁹fSêbôk ma yani kapô mavi ba havak auk loj kapô hathak Kilisi. Ma lêk hik anêj auk êj thô hadêj alalô. ¹⁰gAuk êj ma auk isup nômkama takatu ba hamô pik lo lej esak dojtom ba nêmo Kilisi vibij. Nôm êj tem imbitak êndêj anêj waklavôj.

¹¹hNômkama takatu ba Wapômbêj lahabi nimbitak ma lôkthô tem nimbitak aêj. Ma bôsêbôk ma lahabi nena tem enja yêlô nê Israel ba habitij anêj sêk hayô hêk yêlô. Ba intu hathak Kilisi yani hawa yêlô hatôm anêj sam. ¹²Yani hadum aêj ek yêlô nê môj takatu ba aêv maleñij ek Kilisi nabam anêj athêj lôkmañij. ¹³Ma havej yam ma môlô olañô abô avanôj aêj iyom. Abô êj ma Abô Mavi atu ba nêmo môlô bulubij. Môlô olañô ba ôêvhavij, êj ma Wapômbêj habitij anêj sêk hayô hêk môlô. Sêk êj ma Lovak Mathej atu ba Wapômbêj bôk havak abô yôv ek nêmo êlêm. ¹⁴iWapômbêj hêv Lovak Mathej hadêj alalô hatôm nômo mavi atu ba havak abô ek nêmo anêj dahô, ek waklavôj êj ma tem nêmo anêj avômalô vê ênjêk kambom lomalom. Ba intu nabam anêj athêj lôkmañij esak lej.

Pol hatej mek ek avômalô Epesus

¹⁵Yahalañô abô takêj hathak môlô ôêvhavij Anyô Bêj Yisu Kilisi lôklokwañ lôk lemimhavij avômalô mathej lôkthô. Aêj ba ¹⁶yahanañ yalejmavi velelevele hadêj Wapômbêj hathak môlô halôk yenañ mek. ¹⁷jYahatej mek lôbôlôn ek Wapômbêj nêmo anêj Lovak Mathej êndêj môlô ek nêmo auk mavi lôk injik abô lôk kup thô êndêj môlô ek noyala yani katô anôj. Yani ma alalôaniñ Anyô Bêj Yisu Kilisi anêj Lambô lôkmañij. ¹⁸Ma yahatej mek ek Wapômbêj nêmo deda mavi êndôk môlô kapôlômim ek noyala nômbêj atu ba halam môlô ek nônêmo malemim esak. Nôm takêj ma wapôm lôkmañij anôj ek anêj avômalô mathej neja embej yam. ¹⁹kMa yahatej ek môlô noyala anêj lôklokwañ anôj bij atu ba hathak hadum ku ek hêv alalô takatu ba aêvhavij yani sa. Lôklokwañ êj iyom intu ²⁰l bôk hik Kilisi lij hêk ñama hathak ba hadô yani hamô Wapômbêj bañ vianôj anêj lej. ²¹mLoj êj ma Kilisi hamô vulij anôj ek ñgôkba lôk ñgôk bêj lomalom ma ajele bêj lôk lôklokwañ sapêj ma nê lôk athêj bêj lôkthô takatu ba tem nêmo êndêj lêk ma embej yam imbij. ²²nWapômbêj hatak nômkama lôkthô

e 1:7 Ep 2:7; Kol 1:14 f 1:9 Lom 16:25 g 1:10 Kol 1:16,20 h 1:11 Lom 8:28-29

i 1:14 2Ko 1:22 j 1:17 Kol 1:9 k 1:19 Kol 1:11 l 1:20 Sng 110:1; 2Ko 13:4; Kol 2:12

m 1:21 Kol 1:16; 2:10 n 1:22 Sng 8:6

hamô Kilisi anêḡ lôklokwaḡ vibiḡ ma hêv yani ek imbitak nômkama sapêḡ anêḡ alaḡ ek nêḡ anêḡ avômalô ôdôn takatu ba êvhaviḡ yani sa. 23^oAvômalô êvhaviḡ ma hatôm yanida liḡkupik. Yani hamô thêlô kapô lôk nômkama sapêḡ kapô ba hayô abdôlêk siḡ.

Wapômbêḡ hêv lôkmala hadêḡ alalô ḡê ḡama

2 1^pSêbôk ma môlô ovalaki abô balabuḡ ba udum kambom lomaloma ba intu môlô kapôlômim bôk hama yôv. 2^qBôk olaḡô pik anêḡ auk ba osopa ḡḡôk Sadaḡ anêḡ abô. Yani ma anyô bêḡ ek ḡḡôk takatu ba êmô pik vuliḡ. Ma lêk hadum ku haviḡ avômalô takatu ba ibi leḡôndôn siḡ ek nedanḡ Wapômbêḡ anêḡ abô. 3^rBôk alalô lôkthô amô hatôm thêlô ba asopa kapôlônḡiḡ bô anêḡ thethaḡak lôk anêḡ auk. Alalô lôk avômalô takatu ba evathu hamô pik ayabiḡ Wapômbêḡ anêḡ lamaniḡ iyom.

4-5^sBa intu kambom takatu ba bôk adum ma bôk hik alalôaniḡ kapôlônḡiḡ vônô yôv. Ma doḡtom Wapômbêḡ anyô hêv kapô lôk lahaviḡ alalô bêḡ anôn ba hêv lôkmala hadêḡ alalô haviḡ Kilisi. Avanôn biḡ nena Wapômbêḡ hêv alalô bulubiḡ hathak anêḡ wapôm. 6^tMa hik alalô liḡ haviḡ Kilisi ba hadô alalô amô malak leḡ haviḡ yani. Alalô amô haviḡ Yisu Kilisi ba intu hadum nôḡ takêḡ aêḡ. 7^uYani hadum nôḡ mavi takêḡ ek alalô hathak Yisu Kilisi ek wak nôḡbêḡ atu ba tem imbitak embeḡ yam ma yani hatôm injik anêḡ wapôm anôn biḡ atu thô. 8^vAvanôn, Wapômbêḡ anêḡ wapôm hêv môlô bulubiḡ hathak unim ôêvhaviḡ. Hêv oyaḡ biḡ ba miḡ udum nôḡlate ek owa bulubiḡ êḡ ami. 9^wMa miḡ hayê môlô unim ku ba hêv ami. Ba intu miḡ hatôm anyôla embam yanida ami. 10^xMi, alalô takatu ba amô haviḡ Yisu Kilisi ma Wapômbêḡ da baḡ hapesaḡ lukmuk ek nandum ku mavi takatu ba bôk hapôpêk yôv ek nandum.

Kilisi hadum avômalô Israel lôk avômalô loḡ buyaḡ ibitak doḡtom

11^aAêḡ ba môlô ḡê loḡ buyaḡ lemimimbi nena bôk ôḡô viyaiḡ ek avômalô Israel. Thêlô ethak elam môlô nena, “ḡê miḡ enḡothe kupik ami”. Ma elam thêlôda nena, “ḡê enḡothe kupik”. Ku êḡ ma ku baheniḡ iyom. 12^bMôlô bôk ôḡô daimbô ek Kilisi ma môlô miḡ Wapômbêḡ anêḡ avômalô hatôm Israel ami. Ma tabô takatu ba Wapômbêḡ bôk havak haviḡ Israel ma miḡ hathak môlô ami. Ma môlô miḡ ôêv malemim ek nôḡ mavi la ami lôk ôḡô pik oyaḡ ma Wapômbêḡ mi. 13^cSêbôk ma môlô ôḡô daimbô ek Wapômbêḡ, ma doḡtom lêk ôḡô haviḡ Yisu Kilisi ba intu Wapômbêḡ hawa môlô halêḡ bidonḡ oyaḡ ek yani hathak Kilisi anêḡ thalaleḡ.

^o 1:23 Lom 12:5; Ep 4:10,15; Kol 1:18 ^p 2:1-5 Kol 1:21; 2:13 ^q 2:2 Kol 3:7; Tit 3:3

^r 2:3 Kol 3:6 ^s 2:4-5 Lom 6:11-13 ^t 2:6 Kol 2:12 ^u 2:9 1Ko 1:29-31; 2Ti 1:9

^v 2:10 Tit 2:14 ^w 2:12 Lom 9:4; Kol 1:21 ^x 2:13 Kol 1:20

14^yKilisi da ma alalôaniņ yôhok ba hadum ek yêlô Israeġ lôk môlô avômalô loņ buyaņ nambitak ôdôņ doņtom. Sêbok ma alalô apôlik hathak i ba hatôm badêņ hayaņ thêlô lôk alalô kisi, ma doņtom lêk Kilisi hamô badêņ êņ lu. 15^zBadêņ êņ ma Israeġ iniņ abô balabuņ lomalama. Ma Kilisi hama ba hapole abô takêņ vê ek indum ôdôņ ju êņ nimbatak ôdôņ lukmuk doņtom nêmo yani kapô. Hadum aêņ ba intu yôhok habitak. 16^aMa ôdôņ ju êņ ma yani hakapo i hathak doņtom ek nimbatak kupik doņtom hathak ik yani vônô hathak a ek indum yôhok imbiņ ôdôņ lukmuk êņ ma Wapômbêņ. Aêņ ba intu Yisu hik alalôaniņ apôlik êņ vônô hathak a. 17^bYani halêm ba hanaņ abô yôhok hadêņ môlô takatu ba ômô daimbô lôk yêlô takatu ba amô bidôņ. 18^cAêņ ba hathak Kilisi anêņ ku ma Lovak Matheņ doņtom iyom hapesaņ loņôndê ek môlô lôk yêlô ana bidôņ ek Kamikbêņ.

Alalô ma Anyô Bêņ anêņ unyak matheņ

19^cAêņ ba sêbok ma môlô ôtôm avômalô takatu ba etak iniņ loņ ba i buyaņ ma pik mi. Ma doņtom lêk môlô ma Wapômbêņ anêņ loņ lôkliņyak anêņ avômalô haviņ avômalô matheņ sapêņ. Ma môlô ômô Wapômbêņ anêņ unyak lo loņ. 20^dAlalô ñê aêvhaviņ hatôm unyak atu ba Wapômbêņ halav. Aposeġ lo plopet êtôm unyak êņ anêņ bum ma Yisu Kilisi da ma hatôm landiņ. 21^eAnyô Bêņ Kilisi hagêgê unyak êņ lôkthô loņ ba hadum ba halumbak bêņ ba habitak unyak matheņ ek yanida. 22^fMa Kilisi halav unyak êņ hathak môlô avômalô loņ buyaņ haviņ. Halav môlô hathak doņtom haviņ anêņ avômalô lôkthô hatôm unyak matheņ ek Wapômbêņ êmô esak anêņ Lovak Matheņ.

Pol hik Wapômbêņ anêņ auk loņ kapô thô hadêņ ñê loņ buyaņ

3 1^gWapômbêņ hadum nôm mavi takêņ ba intu ya Pol yahathak yahalek yaveņdôņ lêlô hadêņ Kamikbêņ. Ma yahamô koladôņ ek malê nena yahadum Yisu Kilisi anêņ ku ek yahêv môlô ñê loņ buyaņ sa. 2^hMôlô bôk olaņô yôv nena Wapômbêņ hêv anêņ wapôm hadêņ ya ba hêv ku yanêm môlô sa. 3ⁱMa hik anêņ auk loņ kapô êņ thô hadêņ ya hatôm atu ba bôk yahato abô dokte hathak yôv hêk kapyâ êntêk. 4^jOsam abô êņ, ma tem noyala yenaņ auk esak auk loņ kapô takatu ba hathak Kilisi. 5^kWapômbêņ miņ bôk hik auk loņ kapô takêņ thô hadêņ avômalô bôsêbok ami. Ma doņtom lêk Wapômbêņ hik nôm takêņ thô hadêņ anêņ plopet lôk aposel matheņ hathak Lovak Matheņ. 6^lMa auk loņ kapô êņ ma aêntêk. Hathak Abô Mavi ma môlô avômalô loņ buyaņ takatu ba ômô haviņ Yisu

^y 2:14 1Ko 12:13 ^z 2:15 Kol 2:14 ^a 2:16 Sek 9:10; Kol 1:20,22 ^b 2:17 Ais 57:19

^c 2:19 Ep 3:6 ^d 2:20 1Ko 3:11 ^e 2:21 1Ko 3:16 ^f 2:22 1Pi 2:5 ^g 3:1 Plp 1:7,13

^h 3:2 Kol 1:25 ⁱ 3:3 Ep 1:9-10; Kol 1:26 ^j 3:6 Ep 2:13,16-19

Kilisi ma tem Wapômbêj imbi sam doŋtom êndêj mólô étôm sam atu ba habi hadêj yêlô avômalô Israe. Ma mólô lêk ubitak kupik doŋtom haviŋ yêlô Israe. Ma mólô lôk yêlô Israe tem naja nôm takatu ba Wapômbêj bôk havak abô hathak imbiŋ i.

⁷kHathak anêj lôklokwaŋ ma Wapômbêj hêv anêj wapôm hadêj ya ek yambitak Abô Mavi êj anêj anyô ku. ⁸lYa ma yaôna lôk ek Wapômbêj anêj avômalô mathêj lôkthô, ma doŋtom hêv anêj wapôm hadêj ya ek yanaŋ anêj Abô Mavi esak Kilisi anêj nômkama kêkêlô êndêj mólô nê loŋ buyaŋ. Nômkama takêj halôk ba hi bomaŋ ba miŋ hatôm anyôla eyala anêj ôdôn ami. ⁹Ma yani hêv ya ek yaŋgik auk loŋ kapô êj thô êlêm yaŋ ek avômalô sapêj nêgê. Wapômbêj atu ba hapesaŋ pik lo leŋ bôk havuŋ auk loŋ kapô êj hadêj môj anôn aleba lêk ma hik thô. ¹⁰Yani hadum aêj ek ngôk bêj ma aŋela lôk athêj anêj leŋ sapêj nêgê nena yani lêk hakapo avômalô loŋ buyaŋ lôk Israe ba ibitak avômalô êvhaviŋ doŋtom. Ek batu neyala anêj auk kêkêlô lôkmaŋgiŋ takêj. ¹¹Wapômbêj hadum aêj ek hasopa anêj auk atu ba bôk lahabi hadêj môj anôn. Ma hathak alalôaniŋ Anyô Bêj Yisu Kilisi ma nôm takêj lêk hik anôn.

¹²mAlalô aêvhaviŋ Kilisi ba amô haviŋ yani ba intu miŋ akô ek ana bidon ek Wapômbêj ami. Mi, ayala avanôn biŋ nena yani lamavi ek alalô. ¹³Aêj ba mólô miŋ kapôlômim malaiŋ esak vovaŋ takatu ba yahawa hathak mólô ami. Mi, mólô ma nômbêj hêk Wapômbêj ma ba intu yahawa vovaŋ takêj.

Pol hatej mek

¹⁴Yaleŋhabi nôm takatu ba Wapômbêj hadum ba yahathak yahalek yaveŋdôn lêlô hadêj Kamikbêj. ¹⁵Yani bôk hapesaŋ avômalô pik lo leŋ ba hêv athêj hadêj thêlô lôkthô. ¹⁶Yahatej mek ek nômkama lôkthô anêj alaŋ lôkmaŋgiŋ nena nê Lovak Mathêj êndôk mólô kapôlômim ek embatho mólô loŋ esak yanida anêj lôklokwaŋ bêj ¹⁷ek Kilisi enja loŋ êmô mólô kapôlômim esak unim ôêvhaviŋ. Ma yahatej mek nena Wapômbêj anêj lahaviŋ ma indum ba numiŋ lôklokwaŋ étôm a anêj ŋgalôk halôk pik ba havalon loŋ ¹⁸ek mólô lôk nê mathêj lôkthô hatôm noyala nena Kilisi anêj lahaviŋ ma bêj anôn ba anêj daim hathak bomaŋ ma halôk bomaŋ ba hi ma anêj vova ma hi ba hi iyom. ¹⁹Kilisi anêj lahaviŋ ma hi bomaŋ ba miŋ hatôm anyôla eyala anêj daŋ ami. Ma doŋtom yahatej mek ek Wapômbêj injik lahaviŋ êj thô êndêj mólô ek anêj nômkama mavi lôkthô atu ba hamô yanida kapô ma êmbôlô mólô kapôlômim siŋ.

²⁰Wapômbêj anêj lôklokwaŋ hathak hadum ku hamô alalô kapôlônjiŋ. Ma hathak lôklokwaŋ êj ma yani hatôm indum nômkama takatu ba

^k 3:7 Kol 1:25 ^l 3:8 1Ko 15:9-10 ^m 3:12 Jon 14:6; Lom 5:2 ⁿ 3:17 Jon 14:23; Kol 1:23; 2:7

alalô anaŋ lo leŋiŋhabi hathak. Ma malêla takatu ba alalô miŋ hatôm leŋiŋimbi ami ma yani hatôm indum nô m takêŋ imbiŋ. ²¹Aêŋ ba alalô takatu ba aêvhaviŋ nabam Wapômbêŋ lôkmaŋgiŋ esak Yisu Kilisi anêŋ athêŋ ni ba ni êtôm wak nômbêŋ intu sapêŋ. Avanôŋ.

Avômalô êvhaviŋ ma Kilisi anêŋ liŋkupik

4 ¹Aêŋ ba ya Pol, ôpatu ba hamô koladônŋ hathak Anyô Bêŋ anêŋ athêŋ, yahasonŋ môle lokwaŋ ek nô m êtôm atu ba Wapômbêŋ halam môle ek nô m aêŋ. ²Ba intu notauviŋ am anônŋ biŋ ma nô m labalina imbiŋ avômalô. Nômô malinŋyaô ma malaiŋ takatu ba môleviŋyaô êv hadêŋ môle ma noja lôk lemimmavi iyom esak unim lemimhaviŋ. ³Lovak Matherŋ hatak kapôleŋiŋ doŋtom halôk alalô ba nubuvi am esak yak nô m yôhok êŋ. ⁴Kilisi anêŋ liŋkupik ma doŋtom, ma Lovak Matherŋ ma doŋtom aêŋ iyom. Ma Wapômbêŋ halam alalô sapêŋ ek nanêm maleŋ ek nô m doŋtom iyom. ⁵Ma Anyô Bêŋ ma doŋtom, ma êvhaviŋ ma doŋtom aêŋ iyom, ma ithik ŋaŋ ma doŋtom aêŋ haviŋ. ⁶Ma Wapômbêŋ doŋtom ma Kamikbêŋ doŋtom aêŋ iyom. Yani habibôm hayô hêk alalô lôkthô vov ma hadum ku hathak alalô lôkthô ma hamô alalô lôkthô kapôleŋiŋ.

⁷Ma Kilisi habi anêŋ wapôm sam hadêŋ alalô tomtom hatôm yanida anêŋ lahaviŋ. ⁸Hatôm Wapômbêŋ anêŋ kapy a bôk hanaŋ nena,

“Yani hamô anêŋ ŋê vovak lu,

ma halom i hatôm ŋê ku koladônŋ ba ethak vuliŋ ba i,

ma hik anêŋ wapôm sam hadêŋ anêŋ avômalô.” *Kapy a Yeŋ 68:18*

⁹Ma abô atu ba enaŋ nena, “ethak vuliŋ ba i” hik thô nena yani bôk halôk ba halêm pik. ¹⁰Ma ôpatu ba halôk ba halêm, yanida intu hathak ba hi leŋ lôkthô anêŋ vuliŋ ek êmbôle nômkama sapêŋ ba êyô siŋ. ¹¹Ma yanida intu habi anêŋ wapôm sam ba doho ibitak aposel, ma doho plopet, ma doho ŋê enaŋ Abô Mavi hadêŋ ŋê daluk, ma doho ŋasakiŋ, ma doho kêdônŋwaga êdônŋ avômalô hathak Wapômbêŋ anêŋ abô. ¹²Yani habi anêŋ wapôm sam hadêŋ avômalô takêŋ ek nêpôpêk Wapômbêŋ anêŋ avômalô matherŋ sapêŋ ek nindum ku nê nê m avômalô sa ek embatho Kilisi anêŋ liŋkupik loŋ ek imbitak lôklokwaŋ. ¹³Ku takêŋ lôkthô tem ni ba ni ende ba alalôaniŋ aêvhaviŋ lôk auk esak Wapômbêŋ Nakaduŋ imbitak bêŋ lôk indum ek alalô sapêŋ nambitak kapôleŋiŋ doŋtom. Êŋ ma tem alalô nambitak êtôm anyô talaŋ te atu ba halumbak ba anêŋ daim êtôm Kilisi da.

¹⁴Êŋ ma tem miŋ namô êtôm avômena esak loŋbô ami. Ma ŋê takatu ba êdônŋ abôyaŋ lôk êbôle m loŋôndê ek nesau alalô ek nimbuliŋ alalôaniŋ aêvhaviŋ ma tem miŋ hatôm nêyôkwiŋ alalôaniŋ aêvhaviŋ

° 4:1 Kol 1:10 P 4:2 Kol 3:12-13 ° 4:3 Kol 3:14-15 ° 4:6 1Ko 12:6 ° 4:7 Lom 12:3,6

° 4:9 Jon 3:13 ° 4:11 1Ko 12:28 ° 4:13 Kol 1:28

ni ba êlêm êtôm lovak hayuv baselak vuak lôk ñgwêk hik ami. ¹⁵W^wMi, alalô leñjimbij avômalô ba nanañ abô avanôñ iyom êndêñ i. Adum aêñ ma tem nandumbak ba nambitak êtôm Kilisi da. Yani ma avômalô êvhaviñ sapêñ iniñ wakadôk. ¹⁶Yani havalon leñvinjukupik lôbôlôbô sapêñ ba hagêgê lon hathak doñtom. Bu tomtom da idum iniñ ku ba idum leñvinjukupik takêñ halumbak bêñ lôk lôklokwan ma leñjihaviñ i.

Nosopa loñôndê lukmuk

¹⁷x^AAêñ ba yenañ abô te hêk ek yanañ imbij mólô. Ma yahanañ hathak Anyô Bêñ anêñ athêñ nena miñ nômo êtôm ñê daluk ethak êmo aêñ esak lonbô ami. Mi, iniñ auk ma nômo oyañ. ¹⁸Lôk iniñ eyala nômkama ma hatôm êmo momañiniñ bêñ kapô denañ. Thêlôniñ auk ma thekthek lôk iniñ auk mavi mi ba intu êmo daimbô ek Wapômbêñ anêñ lôkmala. ¹⁹Thêlô kapôlôñij halôk bij hathak kambom ba intu êv i vidoñ ek nesopa iniñ thethañak ma miñ mama ami. Lôk malerijnikilik ek nindum nômo lônğôlônğ lomaloma ni ba ni.

²⁰Ma doñtom sêbôk atu ba ôêvhaviñ Kilisi ma êdôn mólô hathak loñôndê yañda. ²¹Ma olañô abô hathak yani ba ôêvhaviñ yani ma êdôn mólô hathak abô avanôñ takatu ba hêk Yisu kapô. ²²y^{Ba} êdôn aêntêk. Kapôlômim bô hathak havôn mólô ek osopa thethañak lomaloma takatu ba hasau mólô ek imbulij mólô. Ba intu notak kapôlômim bô takatu ba osopa ²³z^{ek} Wapômbêñ indum mólônim auk imbitak lukmuk anôn. ²⁴a^{Ma} noja kapôlômim lukmuk takatu ba Wapômbêñ hapesañ ek numbitak êtôm yanida esak anêñ mathêñ lôk thêthôn anôn.

²⁵b^{Aêñ} ba notak abôyañ. Alalô tomtom bôk abitak hatôm leñvinjukupik doñtom yôv ba intu nonañ abô avanôñ imbijam. ²⁶c^{Mólô} lemimmaniñ ma noyabiñ am ek miñ nundum kambom ami. Wak hamiñ denañ ma nopesañ unim lemmaniñ êñ ma miñ noyabiñ endeba wak êndôk jalôm ami ²⁷ek batu miñ node lon ek Sadañ imbitak êyô ba êlêm ami.

²⁸Mólô te anyô vani ma etak anêñ vani. Ma indum ku mavi esak bañ ek êpôm nômo. Êñ ma yani hatôm nêmo avômalô vi atu ba nômkama mi sa.

²⁹d^{Oyabiñ} vembôlêk esak abô kambom. Onañ abô mavi iyom ek embatho mólôvijañ lon ek nêmo i sa lôk nêmo Wapômbêñ anêñ wapôm êndêñ avômalô takatu ba elañô.

³⁰e^{Miñ} undum Wapômbêñ anêñ Lovak Mathêñ kapô malaiñ ami. Lemimimbi nena Lovak Mathêñ ma Wapômbêñ anêñ sêk atu ba bôk habutiñ haviñ o endeba yani enja o lôk avômalô takatu ba hêv i vuli hêk kambom anêñ ku êndêñ waklavôn pik lo leñ anêñ dañ.

^w 4:15-16 Kol 1:18; 2:19 ^x 4:17 Lom 1:21; 1Pi 1:14 ^y 4:22 Lom 8:13; Kol 3:9

^z 4:23 Lom 12:2 ^a 4:24 Stt 1:26; Kol 3:10 ^b 4:25 Sek 8:16; Kol 3:8-9 ^c 4:26 Sng 4:4; Jem 1:19-20 ^d 4:29 Kol 4:6 ^e 4:30 Ais 63:10; Ep 1:13-14; 1Te 5:19

³¹ Mólô notak kobom ômô lôkthango lôk lemimmaniñ ketheñ lôk lemimñarja ba olam kaêk lôklala ma otharñ anyô vi hathak abô kambom. Avanôñ biñ, notak kapôlômim kambom lomaloma takatu ba lemimhabi hathak anyô yarj. ³² Ma miñ nundum aêñ ami. Mi, nundum mavi êndêñ mólôviyarñ lôk nôñêm kapôlômim êndêñ i. Ma otak kapôlôm ek ôpatu ba hadum kambom hadêñ o êtôm Wapômbêñ bôk hatak kapô hathak mólônim kambom hathak Kilisi anêñ athêñ.

Nômô êtôm deda anêñ avômena

5 ¹ Mólô ma Wapômbêñ anêñ avômena ba lahaviñ mólô bêñ anôñ ba intu nosopa vanjwam. ² Ma nômô lôk lemimimbiñ avômalô vi êtôm Kilisi bôk lahaviñ alalô ba hêv ida ek hêv alalô sa. Yani hêv anêñ lôkmala hadêñ Wapômbêñ hatôm da atu ba ôv vasiñ mavi anôñ.

³ Mólô nômô daimbô ek sek waliliñ lôk kobom lelaik lomaloma ma notak malemimkilik. Mólô ma Wapômbêñ anêñ avômalô mathêñ ba kobom takêñ ma miñ mavi ek mólô ami. ⁴ Ma miñ nonañ abô kambom mena abô lokbañ lôk abô sop esak nôm mama ami. Abô takêñ ma kambom ek mólô ba notak ma nonañ lemimmavi iyom êndêñ Wapômbêñ. ⁵ Odañô, abô avanôñ ma aêntêk. Wapômbêñ tem miñ enja nê takatu ba ethak idum sek waliliñ lôk idum kobom lelaik lomaloma ma maleññkilik thô ami. Maleññkilik ma hatôm êv yer hadêñ ngôk. Ijê takêñ tem miñ nê mólô Wapômbêñ lo Kilisi iniñ loñ lôkliñyak kapô ami. ⁶ Wapômbêñ anêñ lamaninñ hathak hapôm nê leñôndôñ kôtôñ takatu ba idum nôm takêñ. Ba intu oyabiñ o ek anyôla miñ esau o esak abô oyañ oyañ ami. ⁷ Aêñ ba oyabiñ o ek miñ ombêñ imbiñ i ami.

⁸ Sêbôk ma mólô hatôm momañiniñ, ma doñtom lêk ma Anyô Bêñ hadum ba mólô hatôm deda. Ba intu nômô êtôm deda anêñ avômena. ⁹ Deda anêñ anôñ ma aêntêk. Alalô nandum mavi lomaloma ba nasopa loñôndê thêthôñ ma nabalonñ nôm avanôñ loñ ¹⁰ lôk nambôlêm malêla takatu ba Anyô Bêñ lamavi hathak. ¹¹ Ma avômalô takatu ba idum momañiniñ anêñ ku, ma miñ undum ku êñ dokte imbiñ i ami. Ku êñ ma anêñ anôñ mi ba miñ undum ami. Mi, nuñgwik kambom êñ thô ni yaiñ ek avômalô lôkthô nêgê. ¹² Nôm mama bêñ ek nenañ abô esak nê leñôndôñ kôtôñ iniñ kambom takatu ba idum hamô loñ kapô. ¹³ Ma doñtom deda habi hayô hêk nôm takêñ, êñ ma hik thô nena nôm takêñ ma kambom anôñ ¹⁴ ek malê nena deda habi hayô hêk ma nômkama sapêñ habitak yaiñ. Ba intu nôm takêñ tem imbitak deda imbiñ hatôm abô atu ba hanañ nena,

^f 4:31 Kol 3:8 ^g 4:32 Mat 6:14; 18:22-35; Kol 3:12-13 ^h 5:1 Mat 5:48 ⁱ 5:2 Kis 29:18; Hib 10:10 ^j 5:5 1Ko 6:9-10; Kol 3:5 ^k 5:6 Lom 1:18; Kol 2:4,8 ^l 5:8 Jon 12:36; Ep 2:13; Kol 1:13; 1Pi 2:9 ^m 5:13 Jon 3:20-21 ⁿ 5:14 Ais 26:19; Lom 13:11

“Môlô takatu ba ôêk sôm,
numbiyô ênjêk ŋama.

Ma Kilisi tem imbi êyônggêk môlô êtôm deda.”

¹⁵ °Aêŋ ba noyabiŋ am ek nôôm êtôm ŋê lôkkauk ma miŋ êtôm ŋê auk mi ami. ¹⁶ Kambom lomaloma lêk habitak lôklokwaŋ ba intu nobatho am loŋ lôklokwaŋ esak mavi lomaloma. Yakô wakma êŋ ni oyaŋ. ¹⁷ Ba intu numiŋ lôklokwaŋ ek nôpôm Anyô Bêŋ anêŋ lahauiŋ. Ma miŋ nôôm êtôm ŋê auk thôŋôthôŋ ami. ¹⁸ °Lôk miŋ nondo molo esak waiŋ atu ba tem imbuliŋ môlô ami. Mi, notak Lovak Matheŋ ek êmô môlô kapôlômim siŋ. ¹⁹ °Êŋ ma tem nônem yeŋ imbiŋam wak nômbêŋ intu, yeŋ takatu ba hêk kapya yeŋ lôk ebam Wapômbêŋ anêŋ athêŋ ma yeŋ atu ba matheŋ. Nônem yeŋ takêŋ lôk kapôlômim ni êndêŋ Anyô Bêŋ. ²⁰ °Wak nômbêŋ intu sapêŋ ma nônem lemimmavi êndêŋ Kamik Wapômbêŋ esak nômkama sapêŋ esak alalôaniŋ Anyô Bêŋ Yisu Kilisi anêŋ athêŋ.

Anyô lo avi ewa i iniŋ abô

²¹ °Môlô othak ôyê Kilisi anêŋ athêŋ nena matheŋ ba intu nôôm môlôviyaŋ vibiŋ.

²² °Môlô avi takatu ba bôk owa anyô yôv ma nôôm vônimi vibiŋ êtôm atu ba ômô Anyô Bêŋ vibiŋ ²³ °ek malê nena yamalô hamô vuliŋ ek yanavi hatôm atu ba Kilisi hamô vuliŋ ek avômalô êvhaviŋ lôkthô. Kilisi ma avômalô ôdôŋ êvhaviŋ iniŋ wakadôk ma avômalô ôdôŋ êvhaviŋ ma Kilisi anêŋ liŋkupik. Yanida intu hêv i bulubiŋ. ²⁴ Avômalô êvhaviŋ ethak êmô Kilisi vibiŋ ma aêŋ iyom ma yanavi êmô yamalô vibiŋ esak nômkama lôkthô.

²⁵ °Ma môlô anyô, lemimimbiŋ vônimi êtôm Kilisi lahauiŋ avômalô ôdôŋ êvhaviŋ ba hêv anêŋ lôkmala ek hêv i sa. ²⁶ °Yani hadum aêŋ ek êmbôkwiŋ anêŋ avômalô ôdôŋ êvhaviŋ iniŋ kambom esak ŋaŋ lôk abô avanôŋ ek nimbitak matheŋ. ²⁷ °Yani hadum aêŋ ek avômalô ôdôŋ êvhaviŋ nimbitak êtôm avi muk te atu ba palumbak mavi lôk liŋsiŋ mavi ma lelaik lo pôpô mi ma êmô matheŋ ma kambom mi. Êŋ ma Kilisi tem endom avi êŋ êndêŋ yanida. ²⁸ Aêŋ iyom môlô anyô lemimbiŋ vônimi êtôm atu ba lemimhaviŋ lemvimkupik. Ôpatu ba lahauiŋ yanavi ma hatôm lahauiŋ yanida. ²⁹ Anyô late miŋ hapôlik hathak yanida liŋkupik ami. Mi anôŋ, havakôŋ ba hayabiŋ mavi hatôm Kilisi hadum hadêŋ avômalô êvhaviŋ ³⁰ ek malê nena alalô tomtom ma hatôm anêŋ liŋkupik anêŋ lôbôlôbô.

³¹ °Hatôm Wapômbêŋ anêŋ kapya hanaŋ nena,

° 5:15-16 Kol 4:5 ° 5:18 Luk 21:34 ° 5:19 Kol 3:16 ° 5:20 Kol 3:17 ° 5:21 1Pi 5:5
 ° 5:22 Kol 3:18; 1Pi 3:1 ° 5:23 1Ko 11:3; Ep 1:22 ° 5:25 Kol 3:19; 1Pi 3:7 ° 5:26 Tit 3:5
 ° 5:27 2Ko 11:2; Kol 1:22 ° 5:31 Mat 19:5

“Anyô tem etak lambô lo talêbô ma esak doŋtom imbiŋ yanavi ek thai nimitak êtôm kupik doŋtom iyom.” *Môŋ Anôŋ 2:24*
 32^zAbô êŋ ma abô lôk kup anôŋ biŋ. Ma doŋtom yahayala nena hanaŋ hathak Kilisi lôk avômalô êvhaviŋ. 33Ba intu môlô anyô tomtom lemimbiŋ vônimi êtôm oda lemhaviŋ oda. Ma môlô avi nônêm athêŋ bêŋ êndêŋ vônimi.

Avômena lôk lami iniŋ abô

6 1^aAvômena, môlô ma Anyô Bêŋ anêŋ ba intu nosopa lemami lo lemtami iniŋ abô. Êŋ ma mavi. 2^bWapômbêŋ anêŋ tabô balabuŋ laumiŋ takatu bute hanaŋ nena, “Nodovak lemami lo lemtami.” Abô balabuŋ êntêk êŋ ma balabuŋ môŋ atu ba Wapômbêŋ habutiŋ abô hathak ba hanaŋ, 3^c“Udum aêŋ ma tem nômô mavi êmô pik sawa daim.”

4^cMa yahanaŋ hadêŋ môlô avômena iniŋ lami nena noyabiŋ nalumi mavi lôk noto i ma nôndôŋ i êtôm Anyô Bêŋ anêŋ lahaviŋ. Ma miŋ nondela iniŋ auk ba nundum i leŋiŋŋaŋa ami.

Alaŋsi lôk iniŋ ŋê ku iniŋ abô

5^dMôlô ŋê takatu ba unim alaŋ êmô^e nosopa unim alaŋ takatu ba êmô pik iniŋ abô. Nônêm athêŋ bêŋ êndêŋ i ma nômô thêlô vibiiŋ. Nundum aêŋ lôk kapôlômim êtôm udum Kilisi da anêŋ ku. 6^eMa miŋ nundum unim alaŋ anêŋ ku mavi êndêŋ wak takatu ba êmô haviŋ môlô iyom ami. Mi, nundum unim ku mavi wak nômbêŋ intu sapêŋ, êndêŋ wakma atu ba êmô mena miŋ êmô ami. Wapômbêŋ lahaviŋ nundum ku êŋ lôk kapôlômim êtôm udum Kilisi môlônim alaŋ anêŋ ku. 7^fNundum unim ku lôk lemimimbiŋ êtôm udum Anyô Bêŋ anêŋ ku ma miŋ anyô iniŋ ku ami. 8^gLemimimbi nena Anyô Bêŋ tem nêm vuli êndêŋ avômalô tomtom esak iniŋ ku mavi takatu ba idum, ŋê êmô alaŋsi vibiiŋ lôk ŋê takatu ba idum ida iniŋ ku haviŋ.

9^hMa môlô alaŋ takatu ba oyabiŋ unim ŋê ku, noyabiŋ i mavi. Miŋ onaŋ abô takatu ba indum thêlô nêkô ami. Lemimimbi nena môlô lôk thêlô unim Alaŋ ma doŋtom iyom hamô malak leŋ. Yani tem indum abô ma miŋ hathak lahabi avômalô iniŋ athêŋ lôk ku ami. Mi, hathak hadum kobom doŋtom hadêŋ avômalô lôkthô ba intu noyabiŋ am.

^z 5:32 ALK 19:7 ^a 6:1 Kol 3:20 ^b 6:2-3 Lo 5:16 ^c 6:4 Sng 78:4; Snd 22:6; Kol 3:21

^d 6:5 Kol 3:22-23; Tit 2:9-10; 1Pi 2:18 ^e 6:5 ŋê takatu ba iniŋ alaŋ êmô ma anêŋ ôdôŋ aêntêk. Gavman anêŋ abô majaŋ hanaŋ nena thêlô miŋ hatôm netak iniŋ ku lôk alaŋsi ami. Doho ma bôk ik vovak ba êv yak ba ŋê lovak hathak vovak ewa i hatôm iniŋ ŋê ku. Ma doho ma êv vuli. Ma doho miŋ êwê iniŋ viyaŋ ami. Ma doho ma lami ma iniŋ alaŋsi êmô ba intu nali ibitak aêŋ. ^f 6:8 2Ko 5:10; Kol 3:24-25 ^g 6:9 Lom 2:11; Kol 4:1

Noba Wapômbên anêṅ nômkaṅ vovak

¹⁰Éntêk ma yenaṅ abô anêṅ daṅ ba nodanô katô. Numiṅ lôklokwaṅ esak Anyô Bêṅ anêṅ lôkliṅyak bêṅ. ¹¹^hSadaṅ anêṅ auk loṅ kapô hadum ek esau môlô ba intu noba Wapômbên anêṅ nômkaṅ vovak sapêṅ êndôk am ma numbiyô numiṅ ek uṅgwik vovak. ¹²ⁱAlalô ik vovak hadêṅ ṅgôkba lôk ṅgôk lôk athêṅ ma ṅgôk takatu ba eyabiṅ pik anêṅ momaṅiniṅ lôk ṅgôk bomaṅ takatu ba êmô leṅ. Ma miṅ alalô ik vovak hadêṅ ṅê pik ami.

¹³Aêṅ ba noba Wapômbên anêṅ nômkaṅ vovak sapêṅ ek waklavônṅ kambom êṅ hayô, ma tem numiṅ lôklokwaṅ ba uṅgwik vovak mavi endeba anêṅ daṅ ma tem numiṅ denaṅ. ¹⁴^jNumiṅ lôklokwaṅ ba nobaloṅ abô avanônṅ loṅ êtôm bokṅgôp vovak atu ba ovak hayô hêk lemimmalim. Ma nobaṅiṅ kobom thêthônṅ êtôm moko bôbônṅiṅ. ¹⁵^kMa nôpôpêk am ek nonaṅ Wapômbên anêṅ Abô Mavi takatu ba hêv labali. Udum aêṅ, ma hatôm uik vemimkapô bokṅgôp ek vovak. ¹⁶Lôk nobaloṅ unim ôêvhaviṅ loṅ êtôm moko ek uṅgwik ṅgôk kambom atu anêṅ kôm lôk atum sapêṅ vôiê. ¹⁷^lMa noja bulubiṅ atu ba Wapômbên hêv hadêṅ môlô êtôm kulung thektheṅ. Lôk noja Lovak Matheṅ anêṅ biṅ vovak, êṅ ma Wapômbên anêṅ Abô. ¹⁸^mMa notêṅ mek ek nômkaṅ lôkthô êtôm wak sapêṅ esak Lovak Matheṅ anêṅ lôklokwaṅ ba nonaṅ injik yani liṅ ek nêṅ môlô sa. Lôk nôṅmô lêlê ma notêṅ mek lôk lemimvidonṅ ek avômalô matheṅ lôkthô.

¹⁹ⁿMa notêṅ mek ek ya imbiṅ ek Wapômbên nêṅ abô êndêṅ ya ek yaṅgik Abô Mavi anêṅ auk loṅ kapô thô ma miṅ yakô ami. ²⁰^oLêk ma yahamô koladônṅ hathak yahawa Wapômbên anêṅ abôlêk ba yahananṅ Abô Mavi êṅ. Aêṅ ba notêṅ mek ek yandum yenaṅ ku dedaṅ mavi ba yanaṅ abô êṅ bêṅ ma miṅ yakô ami.

Abô anêṅ daṅ lôk mek

²¹^pTikikus tem enaṅ êndêṅ môlô esak malêla takatu ba hapôm ya ek noyala nena yahamô aisê. Yani ma aiyaṅ anônṅ te ba hadum Anyô Bêṅ anêṅ ku dedaṅ mavi. ²²Ma yahêv yani ba hathôk ek êṅjê môlô ba enaṅ esak malêla takatu ba hapôm yêlô ek indum môlô lemimmavi.

²³Alalôaniṅ Kamik Wapômbên lo Anyô Bêṅ Yisu Kilisi nêṅnêṅ yôhok êndêṅ môlô yenaṅ aiyaṅ sapêṅ ma nindum ek môlô lemimimbiṅ am lôk unim ôêvhaviṅ imbitak lôklokwaṅ. ²⁴Wapômbên anêṅ wapôm êmô imbiṅ môlô lôk avômalô nômbên atu ba lemimhaviṅ alalôaniṅ Anyô Bêṅ Yisu Kilisi êtôm wak nômbên intu sapêṅ.

^h 6:11 Lom 13:12; 2Ko 10:4 ⁱ 6:12 1Pi 5:8-9 ^j 6:14 Ais 11:5; 59:17; 1Te 5:8

^k 6:15 Lom 10:15 ^l 6:17 Hib 4:12 ^m 6:18 Luk 18:1; Kol 4:2; 1Te 5:17 ⁿ 6:19 Kol 4:3-4; 2Te 3:1 ^o 6:20 2Ko 5:20; Plm 9 ^p 6:21 Ap 20:4; Kol 4:7-8; 2Ti 4:12